

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Györi Imre

Cím: A pesti éjszaka hajléktalanjai

Forrás: Szózat

Bp
(Hely)

1922. 11. 15.
(Idő)

—
(Köt. v. fiz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy 362.52

Hely

Idő "1922"

Személy

Helyszá

A pesti éjszaka hajléktalanjai.

Száz-százötven hajléktalan szorul éjszakánkint a menhelyekről az utcára. — Felvételi sorozáson a hajléktalanok menhelyén. — Kik laknak a menhelyeken? — Száz-ezer korona szükséges a levesre.

A tél, amely mint egy mozdulatlan szárnyu keselyű kering az őszi égbolton, hogy az első hóval leereszkedik a hideg városra, már sötét oduikba kergette a vaggonok és a tömegszállások lakóit és esténkint különös karavánokat készítet utnak a város négy menhely felé. Fáradt ember-mechanizmusok tapáskodnak föl a külvárosi pálinkamérésekben, a ligeti padokról, a templom falai mellől s elindulnak éjszakai pihenésre, a hajléktalanok menházaiba. Szinte drámaiian bizarr látvány, amint ezek a különös emberek, fiatal, duzzadó erejű férfiak, fáradtan kullogó aggastyánok, asszonyok, csecsemőkkel a karjukon és félénken a fal mellé lapuló leányok a menházak bejáratai előtt rajzanak és szorongva lesik a pillanatot, amikor a hatalmas kapuk feltárnak és néhány fillérért megválthatják a jogosultságot arra, hogy fedél alatt tölthessék az éjszakát. Mintha egy izgalmas grand guignol előjátéka játszódna le az ember szeméi előtt: klinikai körképek silhuetjei surrannak be a kapun, fázósan, rongyokba burkolózkodva és néhány pillanat múlva eltűnnek a csendes épület komor falai között.

Bent a nagy házban kietlen, szomorú világ tárul elénk. Itt-ott pislog csak halványan egy-egy vilnyilámpa. A kis szoba előtt, amelyben a jelentkezők felvétele lefolyik, két hosszú sorban sorakoznak fel a folyosón a menhely leendő éjszakai lakói és azok, akiknek számára — nem jut hely. Csupa alá- zatos, görnyedthátú ember. Aki belép a menhely falai közé, annak a lelke egyszerre megtelik szolgálalázzal, félszegen, lomha léptekkel vánszorog a fel-

vételt végző hivatalnok elé és gépiesen, a visszautasítás gondolatától reszkelve mondja be a nacionaléját.

Pereg a film.

Óriás termetű, széles vállu ember áll az íróasztal előtt. Kis kabátjának az ujjai a könyökéig ér. A gallérja felállitva. A nadrágja rongyokban lóg a bokájáig.

— Istenes István — mondja és ijedten rezzen

össze, amikor a tekintete találkozik a rendőrével, a ki nek ajkán elégedett mosoly vonaglik. Mintha ezt mondaná:

— Megvagy hát te is! — Azután felém fordul és halkán odasugja:

— Milyen alázaatos itt, de nem igen volna tanácsos vele éjszaka valamelyik néptelen utcán találkozni.

Istenes István lehajtja a fejét. Szemmeláthatólag semmivel sem törődik. Legfőleg lefogják. Neki most csak az az egy a fontos, hogy fedél alá jusson. A szoba ablakait hideg szél zörgeti meg. Az üveglapokon végiggörögnek a kerti fákról lehulló levelek. A rendőr igenlőleg bólint a fejével. Istenest felveszik, hiszen itt emberek döntenek emberek pillanatnyi sorsa felett. És Istenesen látszik, hogy már napok óta nem alszik. Mint az üldözött vad, alig tud a lábán állni. Egészen bizonyos, hogy reggelig senki sem fogja háborgatni.

Fehér szakállu, szelid arcu aggastyán lép a szobába. A gondnok nem kérdez tőle semmit.

— Mehet aludni bátyám! — szól hozzá, azután felém fordul és néhány szóval elmondja, hogy a menhelynek ez a lakója Nelken Ignác, 82 éves volt

egri kereskedő, aki valamikor sokszoros milliomos volt. Tönkre ment. Ide jutott.

Egy szívbaajos fiatalember is könnyűszerrel kereszttülesik a sorozáson. Máty József 78 éves nap-számos következik utána. Őt is felveszik. Éjjeli száláshoz jut Eberstark Gusztáv, amputáltlábú katona is. Már huzamosabb idő óta lakik ugyan a menhelyen, de egy rokkant katona — magyarázza a gondnok — nem töltheti az utcán az éjszakát. Különös ember csoszog ezután az íróasztal elé. Egy rongyokba burkolódzott stiketnéma. A gondnok siet a felvilágosítással:

— Ez egy anonymus. Régi lakója a menháznak. Senki se tudja, hogy kicsoda. Ő maga sem. Okmányai nincsenek, a nevét nem tudja leírni. De vannak ennél érdekesebb lakóink is. Nemrég halt meg a menhelyen rövid időközökben legnagyobb drámai színésznőink egyikének két fia. Az egyik rendőrkapitány volt Erdélyben, a másik, ha jól emlékszem, közjegyző. Itt lakott nálunk az az ügyvéd is, aki néhány héttel ezelőtt a villamos elé vetette magát. Idejár egy angol lord volt titkára is. Kilenc nyelven beszél. Itt szokott aludni egy híres építész, aki az egyik fővárosi lak-tanyát építette, azután a Hermin néni, akinek csak a keresztnevét ismerjük, de tudjuk róla, hogy a maga idején korának egyik legismertebb színésznője volt. Sokat beszélt arról, hogy jól ismerte Vilmos császár.

Közben egymásután vonulnak fel a jelentkezők és nem telik bele tizenöt perc, a létszám teljes. Nincs több hely. Akik nem tölthetik az éjszakát a menhelyen, a fiatalabbak és egészségesek, csendesen, zugalódás nélkül távoznak. Majd holnap talán rájuk kerül a sor.

A rendőr elégedetlenül néz a fázósan kikullógó emberek után.

— Száz-százötven ember kerül így naponta a négy menhelyről az utcára. — mormogja halkán.

— Hol töltik ezek az emberek az éjszakát? — kérdezzük.

A rendőr röviden válaszol:

— Az utcán, meg a kapuk alatt. Télen beássák magukat a hóba. Az jó meleget ad. Én is kikapartam már ilyen embert a Tisza Kálmán-téren. Nyakig volt beásva egy bokor tövében. Kért, hogy ne bántsam, mert jó melege van. Csak úgy folyt róla az izadtság, mikor talpra állott, és csak akkor kezdte rázni a hideg, amikor a laktanya felé mentünk.

A menhely egyik hatalmas terme közben megtelt azokkal, akiket beosztottak éjjeli szállásra. A kietlen helyiségben prices, prices mellett. Csupasz fápriccsek. Semmi egyéb az egész szobában, amelyben két-három kis villanylámpa gyenge fénye áraszt csak némi világosságot. Itt-ott apró kis kékes lángvirágok lobbanak fel a homályban. Gyufák sercegenek, szürke pipafüst gomolygó felhőfoszlányai usznak a párás levegőben. Az egyik priccsen egy rongyos kis vézna emberke ül. Hallom, amint odaszól a szomszédjának:

— Még ez a spelunka is milyen jó a fáradt embernek éjszakára! — Azután végigterül kemény fekhelyén, s lezárja a szemét. Már alszik is.

— Azelőtt, — szól hozzám a menhely gondnoka, — mindenki kapott egy tányér meleg köménymagos levest. De most ezt bizony meg kellett vonnunk tőlük. Százezer korondra volna szükség, ha az öt

téli hónapban át esténként meleg levest akarnánk adni a menhely száznegyven lakójának. Honnan vegyünk ennyi pénzt?

A terem egyik sarkában egy magas, halovány arcu, szakállas ember könyvet olvas. A rendőr már a felvételnél felhívta erre az emberre a figyelmünket. Tizenöt-husz év előtt elhagyta a felesége és azóta az a mániája, hogy megölte az asszonyt. Be-pillantok a könyvébe, amelyet izgalmas érdeklődéssel lapozgat. Egy név ötlük a szemembe: *Porzdnisev*. A mániákus a *Kreutzer-szonátát* olvasta.

A menhely lakóinak javarésze már alszik.

Az épület előtt egy rendőr halad el. A lépései tompán koppannak a néptelen utcán. Erősen esik az eső. A tulsó oldalon három fekete árnyék somfordál. A visszautasítottak. A rendőr megáll és kötelességszerűen átszól hozzájuk:

— Ne ólalkodjanak itt. Menjenek haza! —

Azután dönnyög valamit a bajusza alatt és folytatja az utját. A három árnyék lassan, nesztelen léptekkel elindul a Köztemető-ut felé . . .

Halovány konturokban akartuk csak papírra vetni a vagonok és a menekültek tömegszállításainak lakóiról szóló leírásunk után a hajléktalanok menhelyei lakóinak életét is. Hátha most, amikor energikus kormányakció folyik a téli inség enyhítésére, akad az ő részükre is esténként egy tányér köménymagos levesre való és száz csupaszbriés azok számára, akiknek ma nem jut hely éjjeli szállásra.

Győri Imre.